

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

30 ՓԱՐԱՅ

30 ՓԱՐԱՅ

ԱՅԴ

Հայրենիք երկամսեայ դա-
տարանի ի վեր որ անողոք պա-
տարաններու արդիւնք է, մեծ
եղած էր մեզ չկարենալով
մեզ ժողովրդեան այնպիսի
թիւ մը որ թէ՛ աժան լինէր և
թողութեան իսկական չա-
օժանայէր, Այսպիսի թեր-
մը շարունակութեան համար
պատկան վաստակեցանք, չա-
օժան գիւնեցինք և զանազան
կարգերու ձեռնարկեցինք. սա-
մըր ամեն ջանքերը ապար-
եղան, և անոնք որք ազ-
բարենպաստակ դործերու
պարուն համար կը վայելեն,
պատկան և աշխարհական,
ազգայնական յօժարեցան մեզ
այլ թիւ այն միջոցները որք
կը թափուին և թէ՛ բարոյա-
նահաւան ինքն մեր լրագ-
րատիւն շարունակութեան
արդէն ունեցած փոր-
թեանց վրայ այս ան-
սա դառն փորձն ալ աւել-
թէ մեր մեծատուններէն
(բացառութիւնը յար-
աւելի փառաբերող կը
քան ճշմարտին, բարեւոյն և
կարին քոյակեր կանգնելու
ունին. մեր եկեղեցական
չատեր ազգային մամուլին
տեղն կարեւորութիւն կըն-
երբ անոնց հետ դործ ու-
ամ անկէ օգտելու պարա-
մը մէջ կը գտնուին. և
զգաւար օտարաց լիաբուռն
իրեն, իսկ ազգային հա-
մամուլին միշտ տկար միշտ
վիճակի մէջ մնալուն փա-
ղ են եթէ ըսեմք կը կար-
թէ ճշմարտութիւն մը
փանած կը լինիմք,
այս վիճակին վրայ էր ցաւիմք
զի հետ կը ցաւին անշուշտ
անոնք որք ազգային մամ-
լաւաղութեան ճշմար-
տ փառաբերող են:

վաճառներու ձեռամբ պիտի ծախ-
ուի հրապարակին վրայ, իսկ
Հայրենիք շարակցութիւնը ըստ
առաջնոյն երեքշաբթի օրերը պի-
տի հրատարակուի աւելի դաւա-
ռական թղթակցութեանց համար:
Այսպիսի կարգադրութիւն
մը բառին բուն նշանակութեամբ
ըր զոհողութիւն և անձնութիւն-
թիւն մ'է մեր կողմէ, ժողովրդ-
եան աժան թերթ մը տալու և
թողութեանը ազգային և քաղա-
քական լուրերէն չը դրկելու համար:
Թէ ինչպէս պիտի դնահատ-
ուի մեր սոյն ծառայութիւնը, և
թէ ժողովրդը իւր ընթերցա-
սիրութեամբ պիտի համապա-
տասխանէ՞ մեր սոյն զոհողու-
թեան, ապագան պիտի յայտնէ.
սակայն այժմէն սա քաղցր ակն-
կալութիւնը կրնամք ունենալ թէ
գոնէ մեր ծախքերը պիտի կա-
րենան հայթայթուիլ և մենք
տակէ աւելի բան մը չեմք խնդ-
րեր ժողովրդէն. Գիտեմք որ
հրապարակի վրայ վաճառուած
թերթերը ժողովրդեան միջին և
ստորին դասուց չեն կ'ընար ծա-
ռայել իրենց գոյն պատճառաւ,
ուստի 10 վարանոց թերթի մը
կարեւորութիւնն զգալի ըլլալ
սկսած է. Եւ եթէ քիչ մ'ալ
կարգ մ'անձինք քանի մը փարայ
տալով լրագիր կարգաւոր և հե-
տեւեալ օր ետ տալու վնասակար
սովորութիւնը մէկդի թողլով ը-
րագիրն իւր գնով կարգաւոր
խնդն ունենան, տարակոյս չու-
նիմք որ մեր սկսելիք դործը ան-
խափան շարունակելու պիտի կա-
րենանք յաջողիլ:

ԱՅԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային ժողովը յառաջի-
կայ ուրբաթ օր նիստ ունի օրա-
կարգ ունենալով իրեն՝
Ա. Յայտարարութիւն Գաղ-
թողութիւն ի վերայ ազգային վար-
չակցան վիճակի, (շարունակու-
թիւն վիճաբանութեան - Գաղթ-
Բ. Տեղեկագիր Համարակա-
լութեան դիւանի ի վերայ Ազգ-
կեդրոնական երկամսեային.
Գ. Տեղեկագիր վարչութեան
յաղաքս Ազգային դասագրքեանց
սպադրութեան (ի պատասխանի
ն. էֆ. Թիւրքաթոմեանի հարց-
մանց):
Դ. Տեղեկագիր վարչու-
թեան, Մայր Աթոռը մէջ տեղի
ունեցած անցիկ մասին (ի պա-
տասխանի ն. էֆ. Թիւրքաթոմեան
նի հարցման):

Օրակարգի առաջին խնդրոյ
այն է ազգային վարչական վի-
ճակի համար Գաղ, ժողովը յայ-
տարարութեան մասին կը յու-
սամք որ արդէն համաձայնութիւն
դոյացած է երեսփոխանաց մէջ,
սա հիման վրայ թէ եկեղեցա-
կան առանձնաշնորհմանց մասին
եկեղեցական Համագումար ժո-
ղովը կողմէ առ Բ. Դուռն մա-
տուցեալ յիշատակագիրը որ
հզօրեղապէս կը պաշտպանէր ազ-
գային դարաւոր արտօնութիւն-
ները, և այն յիշատակագրին մէջ
Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ ներ-
մուծեալ յաւելումներ որ իւր
տանաձեւայ Պատրիարքութեան
միջոցին Բ. Դուռն հետ ունեցած
բանակցութեանց համաձայն մէկ
նկարագրութիւնն էր, ազգային
չահուց և իրաւանց պաշտպանու-
թեան կը ծառայէ. և թէ և Ս.
Պատրիարք Հայրը սոյն յաւել-
ումներ ինքն առանձին բրած էր,
սակայն ազգային շահուց հակա-
ռակ ըլլալու հանգամանք մը չու-
նի երեւոյն:

Գաղթեցեալ երկրորդ պարագայի
մը այն է Ս. Պատրիարք Հօր մե-
կաւարդման, երեսփոխաններէն
մեծ մաս մը ընդ որս և մեր ը-
նտ օգտակար չեմք դատար
զայն. Եւ քանի որ Ս. Պատրի-
արքը իւր յաւելումներն մէջ ոչ
բողոքոյ, ոչ սպառնալեաց և ոչ հը-
րաժարականի վերաբերեալ բառեր
արտասանած չէ, մանաւանդ թէ
ծանուցեալ յիշատակագրին իրրե
Պատրիարք ստորագրած է, և և
Բ. Դուռն ուղղեալ թողութիւնները
մինչև այսօր իրրե Պատրիարք
կատարագէ, բնաւ նշանակու-
թիւն չունի Ազգային շրջանակի
մէջ Ն. Ե. ստորագրել և Պատ-
րիարքարանէն և Ազգային ժո-
ղովներէն հեռի մեկուսացեալ
գիրք մը պահել. ասով դժբաղ-
դաբար սա կասկածը կրնայ ծա-
ղիլ թէ Ն. Սրբազնութիւնը Ազ-
գին գէմ ցոյց ընելու ելած է:

Թաղապետութիւնը ձեռք բերելու
լաւագոյն միջոցը շարունակ
բանակցիլ և անվճար բանակցիլն
է. և քանի որ իրրե Պատրիարք
պիտի բանակցի, հարկ անհրա-
ժեշտ է որ Պատրիարքական գա-
հուն վրայ շարունակէ իւր բա-
նակցութիւնը:
Ազգային շրջանակի մէջ ալ
Ս. Պատրիարք Հօր ներկայութիւ-
նքն անհրաժեշտ եղած է. Գաղ.
Ժողովը իւր նիստերը կը շարու-
նակէ, սակայն Ն. Սրբազնութեան
նախագահութեան և լուսաւոր
խորհրդոց կը կարօտի: Վայրը կը
բօնական ժողով մ'ալ պիտի
ընտրուի, սակայն ինչ պիտի ը-
նէ կրօնական ժողովը տառնց Ս.
Պատրիարքի ներկայութեան, ան-
շուշտ պիտի պարտաւորի շարու-
նակ խառնակ դիմելու Ն. Սրբ-
բազնութեան կարծիքն առնու-
համար այս կամ այն խնդրոց
վրայ. Եւ միթէ այս վիճակի օգ-
տակար կրնայ համարուիլ, և ո՞ր
երեսփոխան կրնայ թողութեան
որ այս վիճակը շարունակուի,
Ժողովութեան իւր Պատրիարքէն
զրկուի, Պատրիարքարանը թա-
փուր մնայ, և Պատրիարքին հետ
դործ ունեցող անձինք մինչև
խառնակ իրարմէնք դիմելու
պիտի պարտաւորին. Եւ միթէ
չկան այնպիսի ինքնակեր որ
պատրիարքական անմիջական տը-
նօրէնութեան կարօտին, ո՞վ չըզ-
գար պատրիարքական շուրս ու
կարեւորութիւնը Պատրիարքարա-
նի մէջ, Մայր եկեղեցւոյ մէջ
և այլն և այլն:

Այս տողերը որ անկեղծու-
թեան կը ըրդին, ազգային երես-
փոխանաց և ի մասնաւորի Ս.
Պատրիարք Հօր ուշադրութեանը
կը ներկայացնեմք. վասն զի ազ-
գին վիճակը յուսահատական է,
բնաւ միևնաշարական երեւոյթ մը
չկայ. եկեղեցին հետզհետէ վը-
տանդուելու վրայ է, կզերը անձ-
նագիր հովուի մը անշուշտութեան
կը կարօտի, և պատմութիւնը կը
դատարարաւ գնիլ եթէ մեք
միջին այս ազգային դարման չը
տանխիք և դեռ անտարբեր դըտ-
նուինք:

Դիտարարութիւն մ'ընել տալու
տարուան մէջ վճարելի հան-
դերձ հաստատուն երաշխաւորու-
թեամբ. Երկրորդն է կամաւոր
ընդհանուր հանգանակութիւն մը
ընել 1826ի դրութեամբ, այ-
սինքն ի ձեռն կեկեղեցական նը-
ւերակաց ողորմութիւն հաւաքել
Ժողովրդէն, ի փոխարէն նու-
րական մանր նուէրներ և օրհ-
նութեան կոնդակներ բաշխելով:
Լիազօր յանձնաժողովն այս մա-
սին երկրորդէն խորհրդակցելու
համար կամք յայտնեց քննիչ
յանձնախմբին որ ինք նախ ա-
ռանձին նիստ մ'ընէ յառաջիկայ
չորեքշաբթի, փետր. 22, և ա-
պա այս մասին խորհրդակցու-
թեան մասնէ քննիչ յանձնախմբ.
բին հետ:
Այս առաջարկ ընդունուե-
ցաւ:
* * *
Բարեւելք Ազգային մը որ
իւր անունը ծածկած է, 30 ուկ-
թեան 1884 թ. հոկտեմբ. 21-ին:
Թիւրքաթոմեանի խորհրդակցա-
կան և կրթական պետերու
դործածութեան համար, Թաղ.
խորհուրդը այսօրին անախակալ
նախադրութեան մը վրայ չա-
փաղանց դոհ լինելով, յատուկ
պաշտօն և պատարագ մատու-
ցանել տուաւ անմիջապէս եկե-
ղեցւոյ մէջ:
* * *
Գաղթեցեալ ժողովը իւր
սովորական նիստը պիտի ընէ վա-
ղը Ղալաթիոյ խորհրդարանի
մէջ:
* * *
Պատրիարքարանի երկուական
վիճակը բարեկարգելու համար
կարգեալ Յանձնախմբին ալ որ
Գաղ. Ժողովը երկու և Տնտ.
խորհրդոց երկու (ընդամենը չորս)
անդամներէ կը բաղկանայ, իւր
առաջին նիստը պիտի ընէ վաղը
ի Ղալաթիա:
Պատրիարքարանի երկուական
վիճակը բարեկարգելու խառնաբաղ
է. Ուստի Պատրիարքարանի
ծախքերը չափաւորելու և Ազգա-
յին տուրքը ընդհանրացնելու
զատ միջոց չէ մնացած գրեթէ:
Մենք կրնամք ցուցնել այնպիսի
պաշտօնեայններ որոնք գրեթէ
աւելորդ են, և դեռ երկուս-
սարգ ըլլալով, Պատրիարքարանէն
դուրս լուս ապարէզ մը կրնան
գտնել նոյն իսկ յօգուտ իրենց
անձին: Գաղթ. Ազգային տրոյ
Թաղ. խորհրդոց միջոցաւ հա-
ւաքուելուն, այս եղանակը դոր
Ազգային ժողովը որոշած է քա-
նի մը տարի առաջ, ինչ ինչ
գծաւորութեանց պատճառաւ
դործադրական չկրնար համար-

ուիլ, որուն վրայ յարմար առի-
թով պիտի խօսինք :

* *

Պիլէճիկի թիւքմէն գիւղի
կեդեցական ու աշխարհական
ազգայնաց կողմէն գիր մը հա-
սաւ անցեալ շաբթու առ Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հայրն : Յիշեալ
ազգայինք կ'զանգոյն, թէ
տեղւոյն հռովմէականաց Հ. Օ.
գոստինոս վարդապետը յուզման
ու խռովութեան պատճառ կըլ-
լայ, ասորինաւոր պատկեր կա-
տարելով, շահագիտական ձեռ-
նարկութիւններ ընելով եւ այլ-
անվայել ու անհոգի վարմանց
մէջ գտնուելով : Ս. Պատրիարք
Հայրն Գեր. Փոխանորդին յանձ-
նեց՝ Հռովմէական ազգայնաց
Պատրիարքարանին ուշադրութիւ-
նըն հրաւիրելու համար : Առա-
ջին դանդաղութիւնէն աչս, որ
կուղայ Հ. Օգոստինոսի համար.
արգէն քանի մը դանդաղութիւն
եկած, և Հռովմէական ազգայնաց
Պատրիարքարանի հաղորդուած
են : Սակայն Հ. Օգոստինոս տա-
կալին կ'չարուեալէ իւր դան-
դաւառութիւն ընթացքն :

* *

Երկնայէն կը գրեն թէ տեղ-
ւոյն երեւելիներէն Մեծ. Ժիւան
էֆէնտի Դանիէլեան կայսերական
տեղութեան իրեն շնորհուած
պատուանշանին առթիւ տեղական
կառավարութեան պաշտօնէից
փառաւոր կոչուեց մը տուել է :
Դանիէլեանց տունն ամբողջ լու-
սաւորուել է : Ընկերական վար-
ժարանի ռասատու Պետրոս Էֆ-
ֆանտիկի վրայ տաճկական և և-
րոպական եղանակներ նուագեր է
որք հրաւիրելուց սքանչացում
պատճառներ են : Ժիւան Էֆէնտի
և բոլոր հանգիսականք երախ-
տագիտական դպացուներ յայտ-
ներ են առ Վեհ. Սուլթանն և
բարեմաղթութիւններ ըրել են :
Վեհ. կառավարիչը որ սեղանին
կը նախագահէ եղեր, գոհունա
կութիւն յայտնելով պատասխա-
ներ է թէ Սուլթանը իւր հաւա-
տորով հպատակները անխտիր կը
վարձատրէ միշտ :

* *

Դարձեալ երկնայէն կը գը-
րեն թէ տեղւոյն Գաղ. Ժողովը
Հայոց Թաղին մէջ բաղնիք մը շի-
նելու պիտի ձեռնարկէ եղեր ի
մօտոյ որոյ հասցիով օրիորդաց
Գրիստինեան վարժարանին պիտի
յատկանայ :

* *

Եկեղեցական Համագումար
Ժողովը Պատրիարքարան հրա-
ւիրուած է այսօր կրօնական Ժո-
ղովոյ ընտրելաց եռապատիկ
ցանկը պատրաստելու համար :

* *

Միացեալ ընկերութեան Տնո-
րէն Ժողովը զահուլեան կը ծա-
նուցանէ միւլ թէ Ս. Բեդեռու-
պուրի և Ազգ. մեծանուն բարե-
բար Սեւ Սկի տիչ Սանասարեանց
Որմանեան Գեր. Մաղաքի վար
գապետի միջոցաւ 3000 Քրիստի-
ան մարմն մը զրկել է Միացեալ
Գնկերութեանց, ի հաշիւ և ուս-
ման ծախսոյ վաստակական

Խառակոնիս գիւղի Ընկերական
վարժարանին որ Աղա Սանասար-
եանցի հովանաւորութեան ներ-
քէ կը գտնուի և որոյ տարեկան
ծախսոց համար 1000 Քրիստի-
ան մարմն մը կը վճարէ յիշեալ
անձը ամեն տարի :

Մեծանուն Սանասարեանցի
սոյն աղիւս գործը օրինակ և
գրգռ ալիւս է համարուի մայ-
րաքաղաքի մեծատանց գաւառն.

* *

« Խիմեան և Լիմիտի կա-
թոլիկոսութիւն » խորագրով տա-
րակ մը հրատարակուած է Տրի-
խիսի մէջ Երեւնց ստորագրու-
թեամբ որ Խիմեան Սրբազանը
կը ջատագուէ և իւր արժանաւոր
ընտրելի կը ներկայացնէ զայն Լի-
միտի կաթոլիկոսական աթո-
ւոյն :

* *

Պատրիարքարանէն առ Վա-
նական վարչութիւնն ուղղեալ
շրջաբերականի մը պատճենն է
հետեւեալը՝

Ազգային Վանականութեան
ԽՐ. Բ. յօդուածը կը արժանաւորէ
թէ վանքերն Ազգին սեպական ստաց-
ուածքն ինքնուր Ազգին կը վերաբերի
անոնց մատակարարութեան, հասու-
թից ու ծախսոց ընդհանուր տես-
չութեան իրաւունքն : Իսկ այդ ի-
րաւունքը կը վարէ ուղղակի Ազգա-
լին կեդրոնական վարչութիւնն և
կը զօրծաղէ զայն Վանքից խոր-
հրդոյ ձեռք, որոյ պաշտօնն ու պար-
տաւորութիւնն է՝ իւրաքանչիւր վան-
քի կանոնաց զօրծաղութեանը : Եւ
կեւ և վերաբերութիւնն ընել, եկա-
մունքներն ու հասցիներն ստուգել
և ծախքերը քննել ու կանոնաւորել :

Սոյն յօդուածին տրամադրութեանց
համաձայն՝ Ազգ. կեդրոնական վար-
չութեան կողմէն Ազգային վանքից
համար Սահմանադրական հրահանգ
ստուար՝ կանոնադրութեան պատա-
ստեցաւ, իր ուղղեց. փոխական
միարանութեանց և փոխական մա-
տակարարութեանց, յորում կը բա-
ցատուին թէ ինչ և կեդրոնական
վարչութեան ընդհանուր տեսչու-
թեան պայմաններն, կեդրոնին և
վանքից միջեւ տեղի ունենալից յա-
րաբերութեանց սահմաններն, համա-
րատութեան ձեւերն և այլ վանք-
ից վերաբերեալ կետեր, սակայն
ոչ այն կանոնադրութիւնը կատարե-
լապէս և ամեն տեղ զօրծաղութե-
ցաւ, և ոչ ալ փոխադրուած օգուտ-
ները պաշտօններ, և վանքերն չա-
տել իրենց լեռն և ապարդիւն վի-
ճակին մէջ մնացին :

Այս ցաւալի վիճակին դարձան
տանկու գիտարար, ներկայ Վանք-
ից խորհուրդին իւր ընդունած հրա-
հանգ համեմատ ձեռնարկած վան-
քերուն համար աւելի յարմար և ա-
ւելի օգտակար կարգադրութիւններ
պատրաստել, և վանքերն ստու-
ած օգուտներուն ծախսը բանալ,
սակայն պէտք է նախապէս որ վան-
քերու վիճակներն ալ ձեղն գիտարար
և միանգամայն վանքերն իրենց պար-
տաւոր եղած համարաւորութիւնը կա-
տարեն և իրենց հաշիւները ու կա-
ցութիւնները Պատրիարքարանի հա-
ղորդեն :

Ուստի ըստ որում Ազգային կեդ-
րոնական վարչութեան խառն Ժողո-
վոյ սոյն պաշտօնագրով կը հրամայել
ինչպէս բոլոր վանահայրքն նոյնպէս և
ձեղ, որ սոյն պաշտօնագրով ընդու-
նենուր 1884 Նոր տարուով փակե-
ք ձեւ վանքի հաշիւները և հաղորդե-
ք մեզ օրինաւոր տեղեկագրով որ վան-
քից Լիմիտի համար Ժողովին և ի պա-
կատութեան նորին վանականաց կամ
Հոգաբարձութեան կողմէն վաւե-

րացեալ պիտի լինի, և հետեւեալ-
ները պիտի պարունակէ :

1 Վանքից երեւոյց վերջին տար-
ւոյ հաշիւները մինչեւ ցարկից 1884
տարւոյ, յատկապէս որոշելով զանա-
զան աղբիւրներէ եկող հասցիներն
և զանազան պէտքերու համար եղած
ծախքերը, վանքին պահանջներն և
վանական արկիւղ պարտքերը : Վեր-
ջին 1884 տարւոյ հաշիւները անմի-
ջապէս պէտք է յղուին, իսկ նախըն-
թաց տարւոյ հաշիւները հետզհետէ,
և որպիսի կարելի է փութով :

2 Նոր տարւոյ սկիզբն վանքից ու-
նեցած անասուններուն տեսակները,
և ձիւց թիւերը :

3 Վանքից կալուածներուն և հո-
ղուն, արտերուն և մարդերուն և
անասուններուն ցուցակը, մեծութիւն-
ները և արդիւնքներն ալ ցուցելով
և կալուածադիրներու օրինակներն ալ
ի միասին յղուի :

4 Վանքին և եկեղեցւոյն վերա-
բերեալ բոլոր զոյքերուն և զարդե-
րուն ցուցակները, նոյնպէս բոլոր ձե-
ռագիր և տպագիր գրքերուն ցու-
ցակները :

5 Վանքին միարաններուն և ըս-
պատուորներուն թիւերը, անուննե-
րը և մականունները :

6 Համառօտ բացատրութիւն մը
վանքին կացութեան նկատմամբ, այ-
սինքն թէ ո՞ր կը խառնուի մատակա-
րարութեան, ինչպէս կը կատարուի
վարչութիւնը, և ինչ օգուտ կը ծա-
ռայէ վանքը, զպրոց ունի՞ և ո՞րչափ
աշակերտ, և ինչ կուսանին :

Այդ ամեն հաշիւները, ցուցակ-
ները և տեղեկութիւնները պէտք է
փութով անցնել և գտն նախակալութեա-
կանէն մինչեւ երկու ամիս պատաս-
խատները յաղարկել : Ազգային կեդ-
րոնական վարչութիւնն ի նկատի
պիտի առնուի իւր հրահանգները կա-
տարողներուն արդիւնքը, և չկատա-
րողներուն պատասխաններն իւր ա-
պագայ արտադրութեանց ասան :

Հայցելով Ձեզ ի վերուստ ի Հո-
րէն լուսոյ կար և օրութիւն, և
Սուրբ Վանքից մերոյ շինութիւն
և պաշտօնութիւն, ողջ լինել Ձեզ
մաղթեմք օրհնութեամբ Ամենակալին :

* *

Հետեւեալ թղթակցութիւնը թէ և
ուշ հասած է մեր ձեռքը, սակայն
կարծի տեղեկութիւններ պարունա-
կելուն համար այժմ կը դատիմք
հրատարակել :

Ուղեւորութեան Երեւանի

Այս քաղաքը կառուցուած
է եօթն ապաւաճուած կարմա-
հող լեռանց ձորի մը մէջ : Արեւ-
մուտեան կողմէն կիրճէն դուրս
մի ժամ հեռուէն կ'ոտի ընդար-
ձակ հովիտ մը՝ որոյ մի կողմն է
« Կուլիսա », միւս կողմը « Ձիւլե », իսկ
կեդրոնը կը գտնուի « Ղաղա-
վա » շրջապատեալ 22-23 գիւ-
ղերէ : Այն հովիտի վրայ է « Եւ-
դոկիոյ » Այգեատանը ի բաղմա-
տեան միջոցով : Այս քաղաքը
չափն ցրեմի վարուցան : Մի
ժամ հեռու գիւղերէ ցրեան
կը հայցելուին նմա : Սակայն
հայի « քիլիկի » կը վաճառի
այժմուս 22 վարայ : ձմերուկ,
տանձ, ինձոր 13 վարայ կար-
միր տունիւն, և անոնց պղպեղ
սոյն 8 վարայ նայն տան տե-
սակ միջոցէն ու ընդեղէն բա-
ւական գիւղերէն և բաղդատ-
մամբ « Սկրատիոյ » : Ընթերցողը
կարէ մտկաբերել աստի տաշ-
ւոյն առատութիւնը նոյն երկրին
համար : Կարելի է լաւ ապրիլ
անդ զի ձմեռով, Գաղաքը չը-
քիւղատեալ է : ունի բարձր
պահովներ, բայց մեծ մասն ա-

ւերակ, այն պատճառաւ զի
« Վաղֆ » են, խանութները, նա-
հապետական գրից մէջ են բա-
զումը կիսափուլ վիճակաւ : Փո-
ղոյներն անձուկ, իւրաքանչիւր
փողոցի գլխէն ջուր կը վաղէ :
փողոցներու յատակը մանր քա-
րերով շինուած է, նոյնպէս շու-
կայի փողոցի յատակը : « Սամ-
սոն » են մինչ « Բարեկ » խնուղ-
ւոյն մեծ յարդ. կը տրուի հոս :
Հին խանութները թողնուլ քաղ-
քէն անցող խնուղոյն բոլորով-
քը նոր դրութեամբ կը շինեն :
Այս ճանապարհ կ'անցնի առ-
ջէն նոր շինուելիք կառավարա-
կան պաշտօնատան՝ որոյ հիմեր
հաղիւ 1 1/2 « մետր » չափ բար-
ձրացած են դեռ : Սակայն տեղ-
ւոյն կառավարութիւնը կը ջա-
նայ շինութիւնն աւարտել փու-
թով, վաճառականութիւնն ալ
բաւական ծաղկած է հոս : Վա-
ճառականաց մեծամասնութիւնն
հայ է, կան ուրիշ քրիստոնեայք
և մի քանի հրեաներ : Գաղաքին
ևս զիւսուոր արտադրութիւնն
են զահրի, աֆիսն, սալալ եւն :
Գործի մարդոց համար հոս գործ
կը գտնուի բաւական : Երկու
արհեստ առաւել ծաղկած են
հոն, պղնձագործութիւն և տը-
պածոյ (հիւսիս) պատրաստել :
Վերջի արհեստին վարպետաց մէջ
(որ հայ են) միութիւն մը կաղ-
մել կ'աշխատէր տեղւոյն Ս. Ս.
աւջնորդն : Եթէ յաջողի նորին
Գերապատուութիւնն իւր այս
բարի գիտարարութեան մէջ, եւ
գոյիս ժամանակին մեծ և գոր-
ծօն դիւր մը պիտի բռնէ : Փոքր
Ասիայ մէջ, Այս միութեան մէջ
իւրաքանչիւր վալ պետ ըստ կարի
դրամադուլ մը պիտի ունենայ,
որով 6-7 հազար ոսկինոյ գու-
մար մը կը գոյանայ : Այս գու-
մարու իրենց տպածոյ վերա-
բերեալ նիւթեր բերել պիտի
տան սեղանի Եւրոպայէ, իսկ
անկարողը աւուրէքով պիտի
աշխատին առնուապէս երկու տա-
րի : Մեք հոն գտնուած միջոցին
վարպետաց մեծ յոյսեր կը տա-
ծէին այս միութեան նկատմամբ,
այս գործոց օգտակարութիւնը
նկատելով կը սիրեմք յոսալ թէ
իւրեանց շահաւետ միութեան
կատարեալ կերպարանք առած
է ցարդ : Գաղով մարդկանց տա-
րաղին և բարեք՝ այր թէ կին
բոլորն ալ Եւրոպական հան-
դերձներ կը կրեն, արտաբնոտ
կը կարծուի թէ բաւական կըթ-
եալ են, բայց գլուխներ հան-
դերձներու անհամապատասխան
կը գտնուին : Ի հաստատութիւն
աստ յիշենք ոտ պարագայն Մեր
Ազգայնաց գրեթէ 5/4 մասն այ-
գիներ ունին, սեղր կը չուեն
տարւոյ երկու ամիս, 1/4 ալ
նոյնպէս երկու ամիս կ'զրոյնու-
մի ժամ հեռուութեամբ Ս.
Օլակիմ Անոյն ուխտաւորին, և
եօթն ամիս սղլեաեաք երեկո-
յին ժամ 10 ին կը մեկնին յԱյ-
գեատան առաւօտուն ժամը 3-4
ին հաղիւ իրենց գործոց գլուխ
վերադառնալով հետապէս իւր-
եանց զաւակներ նոյն շաղիւն
հետեւելով կը մնան գաղաքէ,
տարւոյ ձմեռուածն եղանակը՝ յո-
րում միայն հայ օրեաք կը պար-

տի գաղաք յաճախել : Այս պատ-
կերով լաւ կը տեսնուի նոյն մաս
և որ կարողութիւն և դաստիարա-
կութեան աստիճան և թէ ուր
կը մնայ Ս. Առաջնորդին ու
սաստուաց շանից հետեանք :
Այս քաղաքը ամբողջ տարւոյ
7-8 ամիս այս բաղում աշխա-
տանք կըլէ յետոյ հաղիւ
տան և հինգ « Օսմանեան » ոսկի
արտադրութիւն ձեռք կըն-
ծել և այս 13 ոսկին կրնայ
հիւ ամենէն մեծ այգին մայն
Այս ոսկիներուն մէջ երբեք
նոյն իսկ այգին կը ծախեն
աննշան գոմար մը կը մնայ
եանց, այդ ևս հետեանք
պատիւ միջոցաւ : Այդ իմիջ-
դիւստր բերք խաղոյն է, ու
օղի շինելով կը վաճառեն
ընտանեաց կիներ իրենց ձեռ-
և իւրեանց տան մէջ : Կրնայ
տաճուիլ թէ առնն բայցալ
թեան կնոջ օղի վաճառու-
ին զէշութիւններ չեն կը
յառաջ գալ, ոտ աւել ցաւ
ճառուլ կէտն է այս, զի այս
սով քանի անբարոյականութիւն
կը յաճախեն յընտանիս :
պիտի բաղմաճայ մի քաղա-
քը գաղաք միայն ունի, երկու
արական սեռի, մին իրական
երկու արական գաղաքաց
չինը Ազգային է որ հաղիւ
աշակերտ ունի : սակայն
մուտք չը բաւերուն համար
ւոյն Գեր. Առաջնորդը նոր
գաղութիւն մ'ընել կուղ-
տեալ եղանակաւ : Իւրաք-
չիւր աղք. անհատէ շաբթա-
20 փարայ, պիտի դանձէ
բոյն ի նպատ, հարուստ
թէ աղքատ, այլ մեր խան-
կարծիքը այն է թէ Ն. Սրբ.
նութիւն չը պիտի յաջողի
ձեռնարկին մէջ, զի ամենէն
քըր ընտանիքը կը բաւանդ
4-5 անձ և շաբթական 2-2
դահեկանի վճարում դժուա-
տար է աղքատ ընտանեաց
մար, առաւել լաւ կը լին
կարծեմ, եթէ իւրաքանչիւր
տարեկան ազգային տուրք
վճարէր ըստ Սահմանադրութեան
մինչեւ Ժողովուրդը վարժ-
տուրք տալ կըթուծեան հա-
ըստ որում դաստաւոր աս-
ւապէտ անձինք են քանի որ
կարող Ժողովուրդի մը կը
ուայն գոյցես () կարելի
այս եղանակաւ ապահովել
ուսմանութիւնն : Ս. Առաջ-
անշուշտ կարեւորն ընելէ չը
տի գաղաքէ, որոյ մասին
վարդն և դաստաւոր գո-
տիւք կը խօսին, կըթուծ-
ի նպատ աշխատեալուն հո-
ձմարութիւն է խոստումն
դաստաւոր ևս անձանձիւր
դութեամբ կը ջանան « Եւրոպի-
նոր սերունդը կըթեւ իւրեան
աշակից ունենալով Գեր. Ս.
աւջնորդն : Մեք մեծայայտ
Եւրոպիայ տպագային նկատմա-
նման Առաջնորդի մը օրով :
գային գաղաքի աշակերտը թոյ-
չին վճարել, դաստաւորաց
սովաշակն Ազգային եկամուտ
թէ կը հատուցուի և այն եւ-
սով ամիս յետոյ : Մի քա-
Ազգային երկտաւորութեան
լուծեալ գաղաք բացած

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 21 փետրվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

[Օսմանեան ոսկին 100 զրէի հաշուով]

1 օսման 1 զրէի 40 1/2 առ

Փարիզ 22 82 1/2 առ

Օսմանեան լիբան

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵՆՂԱԹՈՑ

Օսմ. Գօնա. գողութեան 9,25 1/2

բողոքական 9,25 1/2

Կէս օրին 9,27 1/2

Եղիպտ, միաց. բաց ոսկի 74,17

ԵՆԹԱՑՔ ՊՈՐՍԱ

1 օսման 20 փետրվար

Անգ. Գօնա. 110,15

Օսմանեան Գօնա. 9 3/16

Փոխ. 1865 8 11/16

» 1869 9

» 1871 67 1/4

» 1872 16 1/8

» 1873 8 5/8

» 1877 78

Պոնտ 0,7 օսման 5 7/8

Ռուս. փոխ. 73ի 86 1/4

Եղիպտ, միացեալ 68

» արտօնաւոր 90

Տայրա Սանիյէ 66

Փոխ. Ռօշիլտ 88

Փոխ. Պարիզի վրայ 25 4

ԸՆԹԱՑՔ Ի ԳՐՈՑ ԲԱՐՔԱՌ

Բ. ՏԱՐԻ

Հաւաքածոյք ի նոյնեանց և յարգեալ

(Հանդերձ բերականական

բացարձակութեամբ)

ԵՂԵՆՎՈՒ ԴՈՒՆԵԱՆ

Սոյն դատարանը զարգարի ուսման համար ցարդ հրատարակուած լուա-դոյն դատարաններէն մին լինելով կըն-ծայէ ուսանողաց ամեն զիւրու թիւն

— Արտաքին գործոց նախա-րար Արիֆի փաշա առաջին ան-գամ ըլլալով Բ. Դուռը գնաց առջի օր, և քիչ մը մնալէ վեր-ջը մեկնեցաւ առանց նախարա-րաց ժողովոյ նստին ներկայ գըտ-նուելու:

Յայտնի է թէ Արիֆի փաշա իւր հիւանդութենէն ապաքինիլ սկսած է:

— Վեհ. Սուլթանին թիկ-նապահ և Թուրքո— Գարատարի սահմանադրի կարգադիր մաս-նախմբի անդամ Իսմայիլ փաշա առջի օր մարաքաղաքս եկաւ:

— Վազըթի արտօնաւոր Ֆէ-լիք Էֆենտի շարաթ օր Կոյսե-րական պալատը կանչուեցաւ. հաւանական է որ յիշեալ ժեռ-թին վերադարձն հրատարակութեան արտօնութիւն տրուի:

Կարգինալ Հասուն, ծը-նած էր ի Կ. Պօլս 1809 Յունիսի առջի օրն, հետեալքար 75 տա-րեկան էր երբ մեռաւ, Միւրե-ցաւ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ, իւր կրթութիւ-նն ստացաւ ի Հոմ, Բրդա-կանտայի դպրոցին մէջ, և 1832ին վարդապետ ձեռնադրեցաւ: Ժա-մանակ մը իղմիր կեցաւ, և ապա Կ. Պօլս եկաւ: Սակաւ ինչ յե-տոյ, փոխանորդ կարգեցաւ Կ. Պօլսոյ Հոմէական Հայոց հե-ղեոր գլուխ Մարուշ գերապոյ-ժաւին, 1842 ին, Անարզաբայի արքեպիսկոպոս ձեռնադրեցաւ, և 1846 ին Գեր. Մարուշի յա-ջորդեց, 1886 ին, երբ մեռաւ Գրիգոր Պետրոս Ը, որ կը նըս-

Աբե-Էլ+

բաթ օր պատերազմ մը տեղի ու-նեցեր է Անգղիական զօրաց և Օսման Տիկմայի բանակին միջև, այն տեղը ուր կատարուած էր Թէպի գոթադդ գէպը: Օսման Տիկմայի զօրքերը Թրէքթիթաթի և Թօքարի միջև Պէյրը փաշայի շինած ամրութիւնները կը գրա-ւէին, Թրէքթիթաթի մէջ խըմ-բուած Անգղիական զօրաց սպառ-նալով: Անգղիացիք Նրարաց վրայ յարձակելով առաջին և երկրորդ-գծերէն վաներ են զանոնք: Եւ թէ Եւ Օսման Տիկմայի բանակը վե-րադարձն հաւաքուելով Անգղիաց-ւոց դէմ ճակատելու փորձ փոր-ձեր է սակայն սաստիկ ջարդ մը կրեր է մեծ ապէս վնասուելով: Անգղիացիք 168 մեռեալ կամ վի-րաւոր ունեցիր են, իսկ Նրարաց կորուստը իրիստ մեծ է և 1000 էն աւելի զիականեր պատերազմի դաշտին վրայ մնացեր են: Արաբ-ները Եղիպտացւոց յաղթելով քա-լաքները և կատարարար կըռ-ուեր են առանց յիշելու թէ ի-րենց գործն այս անգամ Անգ-ղիացւոց հետ է: Արաբներէն 6 թնդանօթ առնուեր և յաղթու-թիւնը կատարեալ է եղեր:

— Վերջին հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգղիական զօր-քերը Թօքարն ալ գրաւեր են:

— Բ. Դուռը Լոնտոնայի օս-մանեան դեսպան Միւրիլիւրիւս փաշային հեռագիրները զարկաւ այս շարթու:

Էքսփրէս կըսէ թէ Բ. Դուռը սոյն հեռագիրներով նոր հրա-հանքներ տուաւ Միւրիլիւրիւս փաշայի եղիպտական գործոց նը-կատմամբ:

(Գալ անգամ)

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական վերջին լուրերը ծանուցանեն թէ անցեալ ուր-

կողմէն գեռ, հորիզոնէն և եթ կընար դալ, որ իրը կապարեայ շրջանակ մը Սօրէլէն կը շրջապատէր:

Ռէպէտ և Դէորդ սոյն թախծաղին մենութիւնը չափելով, աչքերնին յաջնեցոյցին:

Որքան տեղ որ աչքերնին կը զօրէր, մըթին ծովը կը խառնուէր այն մեծ ամպերուն հետ, զոր արեւմտ-եան հովը կը վանէր:

Ոչինչ կընդմիջէր այն միօրինակ դիմը. որ գորշա-գոյն երկնից և կոհակներուն միջև կերկարէր. լոյծ անապատը կար միայն. առանց արեգակի, առանց կրկնեւրոյթի անապատ մը, և մահը միայն սոյն թախ-ժաղին միջոցներուն վրայ կիշէր:

Երբեմն երբեմն ուրուր մը խութին վերեւէն կանցնէր ոգեւորի հեծեծանքին նմանող տիւրու ճիւ-ժարձակելով, և մառախուղին մէջ անհետ կըլլար:

Օրն այսպէս տարածամեցաւ:

Արեգակը գէպի արեւմտքը կիշէր, և Ռօպէա զայն անգամ մ'ալ տեսնելու համար ետին կը դառ-նար:

Յանկարծ մեծ ճիւժարձակելով, ոտքի ելաւ, Դէպի հարաւային կողմը, հաղիւ երկու մղոն հե-ռուն, բոլոր առադատները պարզած նաւ մը կերե-ւէր. արդէն կը տեսնուէր այն ճերմակ փրփուրը զոր ալիքները ճեղքած ատեն կը հանէր:

Անտարակոյս Գէորգի նշանը տեսնուած էր, ինչու որ նաւը խութին մօտենալու կը պատրաստուէր:

Քիչ մը վերջ անի կոնդ առաւ, և Ռօպէա հաս-տատապէս տեսաւ որ առադատուող նաւէն մակոյկ մը կը բաժնուէր:

Եւ Ռօպէա տեսաւ որ խեղճ տղան վերաբերու-ն հաներ և հօրը սառած անգամներուն վրայ տարածեր էր: Դժուարաւ վեր ելաւ, և զայն որտե՞ն վրայ սեղ-մեց, առանց արտօնաւորները կարենալ բռնելու:

— Մի լար, հայր, կ'ըսէր տղան, Աստուած զմեզ պիտի աղատէ:

— Աւա՛ղ, անկարելի է այդ:

— Ո՛հ, հայր, մի բեր թէ անկարելի է: Այն որ ժայռին հասնելու ջօրութիւն տուաւ մեզ, չկրնա՞ր նաւ մ'ալ զրկել:

— Նաւ մը... այո՛, այդ է միակ յոյսերնիս, բայց չատ տկար է:

— Ինչո՞ւ, հայր, տես մինչդեռ կը քնանայիր, մեր խեղճ Ալէնճընէն վրթած առաքատակալ գերանի մը կտորը մօտս ծփեալ եկաւ, յաջորդեայ զայն բռնելու, ժայռին գագաթը անկեցի, ճերմակ դօտի ալ անոր պիտի կապեմ, և այսպէսով զմեզ պիտի նշմարեն:

— Խեղճ տղայ, բաւ Ռօպէա, բայց չե՛ս գիտեր որ այս ծովուն ամենէն վտանգաւոր խութին, Սօրէլէի վրայ եմք, ուսկից ամենէն չատ կը վախնան նաւորդ-ները: Արրիկէի և Սարտէնիոյ միջև նաւարկող նաւ մը չկայ, որ այս խութերէն խորչելու համար երեսուն մղոն հեռուէն չանցնի: Սիկիլիացիք կ'ըսեն, երբ մարդ Սօրէլէն տեսնէ, իւր մահը կը տեսնէ. տաի անիծեալ տեղ մ'է, և նաւարկելալք միայն սոյն ձախող ժայ-ռերուն վրայ ոտը կը կոխեն, մեզմէ առաջ քանինե՛ր հոս կորած են գուցէ:

— Ո՛հ, հայր, ո՛հ, մեռնելու խօսք մի ընել, ընդ-միջեց Գէորգ, յաճախ ինձ ըսած էս թէ սիրտ ունեցող

